

Uvodnik • Editorial

Drage čitateljice i čitatelji, prošle smo godine proslavili 150. obljetnicu rođenja Jagode Truhelke (1864. – 1957.), hrvatske književnice koja je slavu stekla ponajprije kao autorica dječjih pripovijedi. Najpoznatija je njezina trilogija *Zlatni danci* (1918.), *Bogorodičine trešnje* (1929.) i *Dusi domaćeg ognjišta* (1930.), kojoj se također često pridružuje roman *Crni i bijeli dani* (1944.). Stoga rubrika *Studije* u ovome broju započinje radovima koji pridonose razumijevanju njezina doprinosa hrvatskoj dječjoj književnosti. Katarina Ivon analizira rodoljubni, kroatocentrični kulturni imaginarij u trilogiji *Zlatni danci* i pripovjedni prostor toga djela kao indikator autoričine kulturne samoidentifikacije. Vedrana Živković Zebec također tematizira ideološki postav gotovo zaboravljenoga drugoga romana Jagode Truhelke, *Naša djeca* (1896.), stavljajući naglasak na autoričin prikaz društvenoga položaja djevojaka i žena. Taj je roman dulje vrijeme bio zagubljen te se nadamo da je ovaj rad početak trajnijega interesa za analizu i interpretaciju njegovih tematskih i formalnih aspekata.

Sljedeće dvije studije također čine skladnu cjelinu. Rad Sanje Pajnić posvećen je načinu prikazivanja smrti u književnosti za djecu i mladež koja tematizira holokaust, s posebnim naglaskom na dječje pripovjedače i likove. Primjere za analizu autorica nalazi u književnostima zapadnoga kulturnoga kruga (irskoj, mađarskoj, hrvatskoj, nizozemskoj i književnosti poljskih židova) te u australskoj književnosti. Trish Brooking razmatra australsku i novozelandsku dječju književnost posvećenu tematici kulturne traume. Autorica istražuje način prikazivanja iskustava djece izbjeglica iz Poljske koja su nakon Drugoga svjetskoga rata preseljena u Novi Zeland i donosi zaključke o potencijalu književnosti za uspostavljanje transnacionalnosti i prikazivanje interakcija različitih kultura.

Kulturna problematika relevantna je i za zadnje dvije studije, koje čine treći tematski blok. Obje studije proučavaju prisutnost kulturnih obrazaca u slikovnicama, premda s različitih gledišta. Janelle Mathis analizira slikovnice u kojima se umjetnost smješta u središte osobnoga životnoga iskustva, polazeći pritom od novohistoričkih teorijskih postavki i društvene semiotike. Zaključuje da takve pripovijedi pomažu dječjim čitateljima razumjeti važnost umjetnosti za upoznavanje različitih kultura, ali i vlastita kulturnoga identiteta. Merja Leppälähti

istražuje kako se u slikovnicama finskoga autora Maurija Kunnasa mladim čitateljima prenosi kulturna baština, uključujući i nacionalni ep *Kalevalu*. Te su slikovnice zanimljive i odraslima jer na duhovit način posreduju složene kulturne i književne referencije, ali naglasak ipak ostaje na prilagodbi sofisticiranih sadržaja dječjoj recepciji.

U rubrici *Baština* donosimo dvadeset stranica iz *Kolendara za puk* staroga više od 150 godina. Na njima je deset kratkih priča i isto toliko ilustracija, a one su zasigurno jedan od najstarijih, ako ne i najstariji tekst za pučku, a time i dječju, zabavu i pouku koji je objavljen na hrvatskome jeziku.

Na kraju, s velikim zadovoljstvom upućujem na sve veći broj baza koje referiraju *Libri & Liberi*. To je samo jedan pokazatelj zalaganja i truda mnogih suradnika.

S radošću vas pozivam na listanje i čitanje stranica ovoga broja.

Smiljana Narančić Kovač

Dear Readers,

Last year we celebrated the 150th anniversary of the birth of Jagoda Truhelka (1864–1957), the Croatian writer who achieved her fame first and foremost as an author of children’s fiction. Her best known trilogy comprises the books *Zlatni danci* [The Golden Days] (1918), *Bogorodičine trešnje* [Mother of God’s Cherries] (1929) and *Dusi domaćeg ognjišta* [The Spirits of the Home Hearth], to which *Crni i bijeli dani* [Black and White Days] (1944) is often added. To mark this anniversary, the current issue begins with studies focusing on Truhelka’s contribution to Croatian children’s literature. Katarina Ivon analyses the trilogy with respect to its patriotic, Croatocentric imaginary, and to its narrative space as an indicator of the author’s cultural self-identification. Vedrana Živković Zebec is concerned with ideological issues in *Naša djeca* [Our Children] (1896), Truhelka’s almost forgotten novel, and puts special emphasis on the narrative representation of the social position of girls and women. The novel was lost for a while, so we can hope that this paper is only the beginning of more continuous research interest in its various aspects.

The following two papers also make up a harmonious unit. Sanja Pajnić explores the representations of death in children’s and young adult literature about the holocaust, with special focus on child narrators and child characters. She finds examples for her analysis in European literatures (Irish, Hungarian, Croatian, Dutch, and Yiddish) as well as in Australian literature. Trish Brooking, on the other hand, examines Australasian children’s literature dedicated to the topic of cultural trauma. The author studies the representation of Polish child refugees’ historical experiences upon their relocation to New Zealand after World War 2, and makes inferences concerning the potential of literature to extend beyond national boundaries and to foreground interactions between cultures.

Cultural issues are also relevant for the last two papers, which explore cultural patterns as presented in picturebooks, albeit from different viewpoints. Janelle Mathis analyses picturebooks which place the arts at the heart of personal life experience, founding her research on the theoretical approaches of New Historicism and social semiotics. She concludes that such narratives help child readers understand the importance of the arts, not only to get to know other cultures, but also to discover their own cultural identity and personal values. Merja Leppälahti explores how Mauri Kunnas’s picturebooks convey cultural heritage to young readers, including the Finnish national epic *Kalevala*. The narratives are also interesting to adults because they convey complex cultural and literary meanings with a touch of humour, but the focus remains on passing on sophisticated messages to child readers.

The *Dusty Covers* section brings facsimiles of twenty pages from the *Calendar for Common People for the Common Year 1847* [orig. *Kolendar za puk za prostu godinu 1847.*]. They include ten short stories and as many illustrations, probably among the oldest texts of this kind published in Croatian for the enjoyment and education of common people, children included.

I am happy to be able to draw your attention to the rising number of databases that reference *Libri & Liberi*. This is just one of the achievements that we owe to the dedication and efforts of many people gathered around the journal.

It is my pleasure to invite you to leaf through and enjoy the pages of this issue.

Smiljana Narančić Kovač